

ADÁM JENŐ zeneakad. tanár
a Kodály "énektanítási módszer"
igazi szerzője
US-ban telekönyves

10. OLDAL

SZABADSÁG

MEGSZÓLAL A KODÁLY-MÓDSZER ELFELEDETT SZERZŐJE;

Egy világsiker kurta története

1971
1942. Kodály hatvanéves. A tanév kezdetén a Zeneakadémia lelkes ifjúsága a "Székelyföld" hangverseny-szerű előadásával készült ünnepelni őt. A mű betanításával kapcsolatban a mestert a szótörténet is gyakrabban látogattam. Egy alkalommal lecsámolomatt félbeszakítva indulatosan szólt rám: "Hagyja abba azt a steril ünnep-
lest!" — Így: azt a steril, tehát hiányzó, üres cécót, mármint az ő jubileumát. Majd hozzátette: "Írja meg végre az iskolai énektanítás módszertanát!" Szavaiból a végre türelmetlen utasításként exaltant.

Zeneakadémiai növendékeim hangjegylvolvasási (szolfézs) vizsgáin évek óta sürgették ennek megírását. Kezdetben korábban ő is tanította ezt a tárgyat, jól ismerte jelentőségét és azóta is váltakozóan sürgették, hogy muzsikát vagy értelmes zenehallgatót nem nélkülözheti a hangjegylvolvasás és írás leg-
alább elemt foku készségét. A vizsgákban, melyekre Kodály éveken át oly következetesen eljárt, volt ki ügyesen énekelt kottából, volt, ki esetlet-
tebből, hibázott. Valóban kíváncsi voltam látzott valamely más, több eredménnyel biz-
tató módszer alkalmazása. Alaposan megvitattuk.

Kodály Zoltánt ez a kérdés mindennél jobban foglalkoztatta. Azokban a rendki-
vül feszült, zaklatott hábo-
rus időkben zeneszerzés helyett gyermekhangszerekkel, olcsón elkészíthető és köny-
nyen használható fa- és fém-
cimbalomokkal, valamint tisz-
tán és ékesen szóló magyar
fúvósokkal kísérletezett.
Hangszerekkel sokkal tar-

gyalt, iskolákat látogatott, pedagógusokkal értekezett. Kerényi Györggyel elkészítette a 600 éneket tartalmazó Iskolai Énekgyűjteményt. Amhiányzott egy összefoglaló, irányító vezérforrás, ami megismertesse a pedagógust a tanítás módjával, a didaktikával, hogy fokról fokra vezesse őt munkájában.

Kodály tudta, hogy én mint zeneakadémiai tanár egy füst alatt két évtizeden át majd minden iskolatípusban tanítottam éneket, úgy vette: a módszer szakszerű és részletes kidolgozása az én feladatom.

Nos, végre nekiláttam. Embertelenül be voltam fogva, lassan haladtam vele. Újabb sürgetések. Egy ízben telefonon csörrentett rám: "A Galyatetőn szoba vár, terminusra!" A galyai Nagyszállóba? Én? Közember oda akkor fel nem juthatott. Ő rendszeresen odajárt s ekként ki-módolta. Félre tehát kottapírt, zeneszerzés és véled is vezénylőpálca! Fejlemtam Galyára. Ettől kezdve életcél-
tá váltva egyre ritkábban kerül-
tek kezembe.

A feladattal hat hét alatt 1943 husvétjára elkészültem. Muzsikás nagy kedvemben még egy kis énekeskönyvet is szerkesztettem s azt a ma-gamé előtt Kodály nevével ékesítettem. A címlapján ez állott: Mi-Szó! — kissé suta volt így, rövid o-val, de vit-
tem azt is felkésültem és áll-
hatatos ösztönzöm kezébe tet-
tem. Várta már. Le sem ült, csak egy álltában olvasta, lapozgatta, forgatta, majd nagysokára oldalt kukkantott belőle: Kitűnő! — Számom-
ra? Aranycsengő!

A legkisebb változtatás nél-
kül csakhamar nyomdába ke-

rült, majd az akkori kultusz-
minisztérium vette át kiadás-
ra. A címe: Adám Jenő: Módszeres énektanítás a relatív szolmizáció alapján. (Egyetemi Nyomda, Budapest.)

Kodály beszédes "Útravaló"-val látta el.

Nos, mit irtam? Ujat Nem! Ez az újság inkább óság. Ezzel a módszerrel má-szer éve egy olasz szerzetes tanítgatta kispapjait kottából kántálni. Sok utódja volt, fo-ként a mult században; köz-tük magyar is akadt. Minden-honnan a legjavát, a leghasz-nosabbját vettem át, de ami a fő, a legfontosabb, a tanítás minden mozzanatát a magyar zene jelkének húrjára han-goltam. Valamelyest azért adtam hozzá a magam sokévi gyakorlatából is.

A könyv egyetlen lendü-
lettel ívelt át az általános (akkor nép-) iskola nyelv osz-tályát. Ebben volt uj és eb-ben egyedülálló ma is.

A könyv megjelenésével egyidejűleg, majd utána a korábbiak folytatásaként Ko-dály a gyakorlásra és elő-adásra szánt remekművek egész sorát írta meg. A fen-tebb említett Mi-Szó?-ból Szó-mi! lett. A fáradhatatlan kottakiadó, Kertész Gyula zsebalakban jelentette meg.

Bár az utazgatás is egyre körülményesebb lett, elkezdtem a módszer ismertetését vidéken is. Nem ment köny-nyen. Eleinte nemcsak a nö-vedékeim meresztettek nagy szemeket rám, hanem a tani-tótársak arcából is leolvas-hattam az elképedést.

A többség zugolódott, de azért voltak, akik próbálgat-ták. Még három Szó-Mi fü-zet. — Infláció, légiriadó, szol-mizáció! Pincébe szorult a "Csipkefa bimbója" — kísér-teties idők. Am a szántót a magot csíráztató időkre be-vetettük.

S az éltető tavasz erre is elérkezett. Könyvem példá-nyai javarészt elkallódtak ugyan, de ami bennük volt, megmaradt. Újabb Ének-könyv-sorozatot írtam. Ko-dály nevével díszítettem eze-
ket is. Rajzaik, ábrák terveim alapján készültek.

Az 1958-as koppenhágai zenepedagógiai kongresszuson (ISME) ismerttettem először a magyar módszert. 61-ben Amerikában is. A módszer élelmes, szemfüles terjesztői és egyes kiadók, a "nagyobb cégér, több haszon!" elve alapján, hogy, hogy nem, Ko-

dály-módszer néven kezdték propagálni. Uyen néven sze-repelt már a montreáli világ-kiállításon is. Itthon eleinte idezőjelbe téve, majd anél-kül hivatkoztak rá. (Muzsika, 1968. áprilisi számában: "A Kodály-módszer világsike-re").

A legsikeresebb egy californiai pedagógus, Helen Ri-chard írtatelt vele. Threshold Music címen. Nemcsak a ta-nítás eljárás egyes mozzana-tát, hanem a rajzokat, ötleteket másolta, azokat szemléltető táblákka nagyvittatva ad-ta el az amerikai iskoláknak. Hogy mindezt honnan és ki-től vette át, arról szót sem ejt sehol. Ma már Richard Kodály-módszert propagál.

Még feltűnőbb, könyvem Buenos Airesben megjelent spanyol nyelvű változata. Egy ottani kirakatban csíptem el. Címe: Metodo Kodály. Ez már szöröstül-böröstül, szöveges-tül, kottástul, képestül, szó-val mindenestül az 1943-as

könyvem másolata. Fordítás és fordítás. Amiben eltér, egyedül, a magyar daloknak megfelelő spanyol anyagra való utalásai. Igaz viszont, hogy legalább néven nevez, mint sugalmazóját.

A módszer sikere azóta is tovább gyűrűzik. Amint hal-
lom, idehaza a Zeneakadémián vendéghallgatóként, valamint Esztergomban és Kecskemé-
ten nyári tanfolyamokon kül-földiek ismerkednek vele. Né-hány énektanárunk mint meg-hívott előadó az óceánon túl, tanfolyamokon tanítja és ter-jeszti.

Iskolai ének-zenetanításunk-nak ez a módszere ime, világ-ra szóló szellemi exportta lett. Valóban örvendetes kivétel.

Nos, e nagy siker fényé-ben azért legyen gondunk ar-ra is, hogy mi és mennyi az, ami az exportból hazai hasz-nálátra visszamarad!

Adám Jenő